

Key words: land, farm, residential zone, industrial zone, combined farm land scheme, layout.

Баранович А. Организация и планирование территории фермерских хозяйств

Пранализирован опыт архитектурного проектирования и планирования фермерских дворов. Подана методика проектно-планировочных решений функционального и строительного зонирования территории фермерских хозяйств разных типов.

Ключевые слова: угодыя, фермерское хазяйство, жилая зона, производственная зона, комбинированное хазяйство, схема угодыя, планирование.

УДК 725.171(477.83)

ГЕНЕЗА ПАЛАЦУ У СТРУКТУРІ СЕЛА ПІДГІРЦІ

В. Смолинець, асистент

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Із розширенням досліджень пам'яток архітектури, урахуванням їх регіональних особливостей, стильових характеристик та інших чинників, усе частіше вирізняються риси архітектури європейських країн як однієї з невід'ємних частин його культури. Важливу роль у культурному житті поселення відігравали будівлі палаців. Розквіт палацового будівництва в Україні припав на XVI-XVIII ст. Старі фортифікаційні споруди почали трансформувати під тогочасні функціональні потреби, деякі замки реконструювали та перебудовували, доки вони не ставали вишуканими палацами. Біля палацу розміщували парк регулярного або англійського типу. Будівництво нових палаців втратило оборонний характер.

Палац – споруда з парадними приміщеннями житлового призначення та пишно оздобленими урочистими фасадами. У XIX ст. палаци набували найрізноманітнішого вигляду. Зазвичай мали анфіладне розпланування вишукано оздоблених приміщень. Зводили їх у містах та селах.

У період, коли Львівська область входила до Речі Посполитої з 1569–1795 рр., у селах було збудовано чимало замків і полаців польської шляхти. Їх архітекторами зазвичай були іноземці, тому замки вирізнялися на тлі архітектури українського села. Прикладом такої будівлі є палац у с. Підгірці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Архітектуру замків та палаців Львівщини досліджували чимало науковців, зокрема О. Мацюк [1], Т. Палков [2], проте вплив розміщення палацу на планувальну архітектуру сучасного села досліджено недостатньо.

Постановка завдання. Наше завдання – аналіз історичного розвитку палацу в с. Підгірці та його пристосування до сучасних вимог.

Виклад основного матеріалу. Палаці й садибно-паркові ансамблі Галичини кінця XVII – першої половини XVIII ст. відіграли помітну роль у формуванні художньої виразності архітектури краю. Вони стали відображенням естетичних смаків суспільства, втіленням ідеї раціоналізму, цілісності, гармонії та врівноваженості, а також домінуючого принципу ренесансу – звернення до природи й античності. Саме в цей період сформувався феномен палацової культури [5, с. 2].

Палац або замок були основним полем культурної діяльності. Ідеї ренесансу втілені в мистецтві та архітектурі краю. Це особлива сторінка в історії українського будівництва, тісно пов'язана з розвитком архітектури Західної та Центрально-Східної Європи, а саме – Франції, Австрії, Польщі.

Прикладом втілення європейських традицій в архітектурі Львівщини є Підгорецький палац, що виступає домінантою у планувальній структурі села Підгірці (див. рис.).

На місці нинішнього замку існували давніші укріплення, про які згадано ще 1530 р. На замовлення коронного гетьмана Станіслава Конєцпольського, який придбав замок 1633 р. у родини Підгорецьких, відомий архітектор фортифікацій Гійом Левассер де Боплан створив проект укріплень, а Андреа дель Аква – проект двоповерхового палацу з триповерховими павільйонами по боках і вежею у стилі пізнього ренесансу та бароко. Замок має форму квадрата, сторона якого дорівнює приблизно 100 м. На його рогах розташовані п'ятикутні бастіони.

Замок збудований з цегли і каменю. Між внутрішньою та зовнішньою стінами будівлі влаштовано каземати. Вимощена гладкими кам'яними плитами покрівля казематів утворює тераси, огорожені балюстрадами. Ці тераси, очевидно, використовували для прогулянок, а в разі військової потреби – для розміщення гармат. Вістря бастіонів увінчують витесані з каменю-пісковіку витончені сторожові вежі-кавалєри. Зі сходу, півдня й заходу замок оперізує смуга оборонних укріплень, важливими елементами яких є глибокий, облицьований каменем рів та земляні вали [3, с. 1].

Рис. Підгорецький палац (світлини автора 2013 р.):

а) загальний вигляд; б) внутрішній двір

Фасади Підгорецького замку мають очевидний «французький слід». Тричастинна композиція ризалітів простежується така, як у замках Франції та в палацах, побудованих за їхніми взірцями (наприклад, львівський палац «Під Лебедем»). В архітектурі палацу можна побачити незвичні риси європейського стилю, які на той час були новинкою. Це проявляється в ордерній системі, пілястрах, обрамленні вікон і сандриками, колонами, балюстрадаю та бароковим завершенням даху.

Інтер'єри замку вражали сучасників своєю вишуканістю. Тематичні зали мали назви «Китайська», «Золота», «Лицарська», «Зелена», «Дзеркальна» та «Мозаїчна». Інтер'єр Китайської зали Підгорецького замку, ймовірно, треба визнати найкращим інтер'єром на теренах тодішньої України у стилі шинуазрі. Цей стиль – один із напрямів рококо, і йому притаманне використання мотивів середньовічного китайського мистецтва в європейському декоративно-прикладному мистецтві [4, с. 1].

Біля замку було закладено парк на зразок французьких – Шато-неф у Сен-Жермені, або Люксембурзький сад у Парижі, де прогулювалися рідкісні птахи, влаштовували різні забави. У давнину саме парк справляв на заїжджого гостя сильне враження [2, с. 39]. Розкішний парк оточував замок з усіх боків. Парк вирізнявся цілісністю художнього задуму і глибоко продуманим взаємозв'язком рельєфу, архітектури, скульптури й рослинності. Парк розташовувався на терасах. На першій терасі був невеликий партер із рослинним візерунком. До другої тераси вели барокові сходи, що спиралися на аркаду. Зберігся старий дереворит із його зображенням. Зараз Підгорецький парк належить до пам'яток садово-

паркового мистецтва державного значення і є чи не єдиним в Україні парком такого типу.

Палацовий комплекс у с. Підгірці чітко вирізняється на тлі села вдалим розташуванням у структурі поселення і його акцентом. Характерними рисами палацу є його звернення до європейських аналогів.

На сьогодні замок перебуває у процесі реставрації, зали здебільшого закриті для відвідувачів, сад підтримується у більш-менш належному стані.

Підгорецький замок має велике значення для села, оскільки є його візитівкою, хоча й потребує негайної й ґрунтовної реставрації. Палацовий комплекс щороку відвідують багато туристів, які приносять певний прибуток на утримання палацу, однак цього недостатньо.

Висновки. На наш погляд, Підгорецький замок потрібно трансформувати під сучасні потреби села. Передусім палац не має втрачати свого автентичного вигляду. В основних приміщеннях палацу доцільно відкрити музей, деякі приміщення виділити під невелике кафе з літніми майданчиками на терасах. Частину палацових приміщень пристосувати й використовувати для різних культурних заходів, з'їздів, конференцій. На території парку можна влаштовувати різні тематичні фестивалі. Для збільшення прибутків у селі потрібно побудувати невеликий готель. Тоді село почне розвиватися в туристичному бізнесі й приносити свої прибутки для подальшого розвитку і реконструкції палацового комплексу.

Бібліографічний список

1. Мацюк О. Я. Замки і фортеці Західної України: Історичні мандрівки / О. Я. Мацюк. – Львів : Центр Європи, 2005. – 192 с.
2. Палков Т. Замки Львівщини: історія та легенди : путівник / Т. Палков. – Львів : Ладекс, 2007. – 64 с.
3. Підгорецький замок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (час звернення: 01. 02. 2016 р.).
4. Шинуазри напрям у мистецтві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (час звернення: 01. 02. 2016 р.).
5. Овсійчук В. А. Українське мистецтво другої половини XVI – першої половини XVII ст. / В. А. Овсійчук – К. : Наук. думка, 1985. – 128 с.

Смолинець В. Генеза палацу у структурі села Підгірці

У статті розглядається історичний розвиток палацу в с. Підгірці. Подано пропозиції для його подальшого пристосування в сучасних умовах.

Ключові слова: європейська архітектура, палац, село.

Smolynets V. Genesis palace in the structure of the village Pidhirtsi

The article deals with the historical development of the palace in the village Pidhirtsi. The proposal for further adaptation to the modern world.

Key words: european architecture, palace, village.

Смолинець В. Генезис дворца в структуре села Подгорцы

В статье рассматривается историческое развитие дворца в с. Подгорцы. Даны предложения для его дальнейшего приспособления в современных условиях.

Ключевые слова: европейская архитектура, дворец, село.

УДК 721.012.2

**ПРОЕКТУВАННЯ МАРШРУТИЗАЦІЇ ЕКСПОЗИЦІЇ ФРАГМЕНТІВ
АРХІТЕКТУРНИХ ПАМ'ЯТОК
В УРБАНІСТИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Т. Сафонова, аспірант

*Інститут архітектури Національного університету
«Львівська політехніка»*

Постановка проблеми. Традиційно створення музейної експозиції зводиться до самостійного показу пам'яток зусиллями істориків. Модернізація цього процесу у вид мистецтва, що займає проміжну галузь між дизайном, архітектурою та музеєзнавством, дає змогу краще оперувати естетичним аспектом організації предметів і простору та високим інформаційним потенціалом для видовищного, деталізованого та поглибленого експонування збережених пам'яток. Раніше місцями представлення експонатів були приміщення музею, а сьогодні це природний ландшафт вулиць, парків, скверів та двориків, що безумовно має свої переваги в розкритті взаємодії навколишнього середовища з людиною, доступності для огляду більшій кількості відвідувачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постійний пошук нових можливостей зробив сучасні технології невід'ємною частиною експозиції, поєднавши новітні прилади з історичними пам'ятками так, щоб вони задавали настрої глядачу та поглиблювали знання, а також акцентували увагу на стані збереження, кількісному розмаїтті, кольорі, фактурі, об'ємі та розмірі. У вітчизняних літературних джерелах уже напрацьовано відповідний досвід стосовно впливу кольору та світла [1–4]. Варто виокремити працю У. В. Шпільчак [5], оскільки колірний аналіз був застосований щодо вирішення міського середовища, що є важливим етапом у проектуванні урбаністичних експозицій. Стосовно освітлення, то В. О. Праслова детальніше описала прийоми організації світлового середовища [6],